

NOTAT OM DELPROJEKTET

Professionsidentitet vs. tværprofessionalitet

En kort gennemgang af baggrund, metode og design, tematiske fund, samt produkter og afrapportering for delprojektet 'Professionsidentitet vs. tværprofessionalitet'.

Baggrund

Forskningsprogrammet "Diversitet og Social Innovation" har som et af sine satsning- og fokusområder at undersøge og skabe viden om; *hvordan professionelle kan samarbejde om at skabe inkluderende miljøer, således at alle børn, unge og voksne (herunder udsatte grupper i udsatte positioner) kan deltage i udviklende og lærerende aktiviteter*¹.

Formålet med "Professionsidentitet vs. tværprofessionalitet" har i den forbindelse været at bidrage til satsningens videnproduktion om tværprofessionalisme og tværprofessionelt samarbejde.

Hovedforskningsprojektet i satsningen "Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder" har til formål at undersøge; *hvordan forstås, understøttes og udvikles samarbejde på tværs omkring inklusion og socialt udsathed?*² I den forbindelse er det anset for relevant at få viden om, hvilken betydning professionsidentiteten spiller for tværprofessionelt samarbejde og omvendt.

Forståelsen og udformningen af opgaveløsningen - i denne sammenhæng samarbejdet om inklusion af børn i udsatte positioner i folkeskolen - antages at være og blive påvirket af de involverede faggruppers problemforståelser, videnbasis mv. - dvs. forhold, der kan knyttes sammen med de forskellige fagpersoners professionsidentitet.

Delprojektets forskningsspørgsmål har været:

- Hvordan bidrager tværprofessionelt samarbejde til udviklingen af professionsidentitet, og hvilken rolle spiller professionsidentitet i tværprofessionelt samarbejde?
- Og kan man tale om udviklingen af en (ny og særlig form for) fælles professionsidentitet, når forskellige professioner arbejder sammen i et tværprofessionelt miljø?

PROJEKTETS FORANKRING

"Professionsidentitet versus tværprofessionalitet" er et delprojekt under forsknings-satsningen *Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder*, som er forankret i forskningsprogrammet Diversitet og Social Innovation ved Professionshøjskolen UCC.

Delprojektet har forløbet medio september 2013 - 1. april 2014.

Deltagere

Gitte Lyng Rasmussen: Videnmedarbejder v. forskningsprogrammet Diversitet og Social Innovation i satsningen ”Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder” og lektor ved pædagoguddannelsen.

Metode og design

Delprojektet har omfattet følgende aktiviteter:

Litteraturstudie:

Med afsæt i ph.d.studerende Sofie Ørsted Sauzets review over international og dansk forskning i tværprofessionalisme, er der foretaget en gennemlæsning og tekstanalyse af forskningslitteratur, der eksplicit ifølge reviewet beskæftiger sig med forholdet mellem tværprofessionalitet og professionsidentitet.

Baggrunden for reviewet kan læses i: Sofie Ørsted Sauzet (2013), Review Forskning i tværprofessionalisme. Professionshøjskolen UCC.

Det drejer sig om følgende materialer:

- Baxter, S., Brumfitt, S.: (2008): Professional differences in interprofessional working. Journal of interprofessional care.
- DeMatteo, D. & Reeves, S. (2013): Introducing first year students to interprofessionalism: exploring professional analysis in “enterprise culture”. A Foucauldian analysis. Journal of interprofessional care 27, 2013.
- Hall, P (2005): Interprofessional teamwork: Professional cultures as barriers. Journal of interprofessional care.
- Hewitt-Moran, T (2010): Exploring the impact of interprofessional taught modules and placement experience on the development of professional identity and understanding of roles in first year mental health students. A thesis submitted to The University of Birmingham For the degree of Social Science Doctorate.
- Mitchell, R.J., Parker, V.; Giles, M. (2011): When do interprofessional team succeed? Investigating the moderating roles of team and professional identity in interprofessional effectiveness. Human relations.
- Reeves, S. & Pryce, A. (1998): Emerging themes: an exploratory research project of an interprofessional education module for medical, dental and nursing students. Nurse Education Today, 18, 1998.

Casestudie:

Delprojektet har derudover indeholdt et casestudie, hvor tværprofessionelt samarbejde ml. pædagoger og lærere og dets betydning for professionsidentiteten er blevet undersøgt.

Formålet var at undersøge, hvordan forskellige fagpersoner selv forstår betydningen af forholdet mellem deres tværprofessionelle ”arbejdsrum” og deres professionsidentitet og dermed bidrage til skabelsen af en viden, der kunne bruges i forhold til besvarelsen af delprojektets forskningsspørgsmål.

Metoden til indsamling af empiri var fokusgruppeinterview, idet denne dataindsamlingsmetode er en velegnet metode til indhentning af informationer i kvalitative studier.

Tilstedeværelsen af personer med forskellige faglige baggrunde i interviewsituationen stimulerede og bidrog til refleksionerne over egne, andre og fælles kompetencer, færdigheder, faglighed mv., og til at deltagerne i interviewsituationen forholdt sig til

hinandens forståelser af forskellige fagligheder mv.

Der blev foretaget fokusgruppeinterview med 2 lærere og 2 pædagoger fra et indskolingsteam på en udvalgt specialskole i Storkøbenhavn. Skolen blev valgt ud fra, at arbejdet omkring børn med særlige behov er tværprofessionelt organiseret, og at skolen fremhæver tværprofessionelt samarbejde som væsentligt i arbejdet med børnene på skolen. Til brug i forbindelse med fokusgruppeinterviewet var udarbejdet en interviewguide. Denne var tematisk orienteret omkring emnerne; professionsidentitet, tværprofessionalitet, videnbaser og færdigheder, hierarkier og status, opgaveløsningen, team og professionsidentitet. Der var tale om et semistruktureret interview, som varede ca. 1 time. Interviewet blev optaget på bånd. Interviewet er efterfølgende lyttet igennem flere gange og udsnit af interviewet er efterfølgende udskrevet.

Projektets tematiske delfund

Litteraturstudiet:

Som nævnt har materialerne i litteraturstudiet været baseret på forskellige videnskabs-teoretiske og teoretiske tilgange til undersøgelsen af forholdet mellem tværprofessionalitet og professionsidentitet. På trods af dette viste der sig ved analysen af teksterne at være fælles og gennemgående temaer teksterne imellem. Disse betragtes som en del af delprojektets tematiske fund og ridses kort op i det nedenstående:

- *Professionsidentitet - barriere eller forudsætning:* To forskellige perspektiver til forholdet mellem tværprofessionalitet og professionsidentitet blev identificeret i materialerne. Enten opfattes professionalisering og professionsidentiteten som værende barrierer mod et velfungerende tværprofessionelt samarbejde (og det der i nogle tekster kaldes teamidentitet). Ellers ses professionalisering og professionsidentiteter netop som forudsætningen for et velfungerende tværprofessionelt samarbejde. Uanset indfaldsvinkel fremhæves uddannelsernes betydning.

- *Magt, status, hierarki og positioner:* Spørgsmål vedr. magt, status, hierarki og positioner professionerne imellem fremhæves og tillægges i materialerne en central betydning for og i det tværprofessionelle samarbejde og opgaveløsningen. Herunder professionernes forskellige "udviklingshistorier" (og i den forbindelse også betydningen af køn).

- *Samarbejdets betydning:* Der er brug for udviklingen af velfungerende tværprofessionelle samarbejdskulturer i forhold til udviklingen af et effektivt tværprofessionelt samarbejde. Ellers ses tendens til grænsedragning og beskyttelse af egen profession. Jo bedre samarbejdskultur, jo større mulighed for at faglige forskelligheder kan udnyttes effektivt.

- *Effektivisering og økonomisering:* Tværprofessionalitet forbindes med ønsket om at effektivisere og økonomisere indsatserne i det offentlige system, men måske er effektiviteten til at overse, da spørgsmål om grænser, magt, status mv. mellem de involverede professioner kan komme til at fylde og modvirke effekten af det tværprofessionelle samarbejde, og en beskyttelse af egen profession bliver væsentlig. I forbindelse med velfærdsstatens ydelser er set et skift fra professionalisering til tværprofessionelt samarbejde. Dette har betydning for professionsidentiteten.

- *"Silooplæring og uddannelse":* Hvordan kan man lære at arbejde tværprofessionelt samarbejde i uddannelser, der er "monofaglige konstruktioner"? Som andet og mere end kendskab til "de andre"? Silouddannelserne kan skabe territorier ml. professioner og manglende indblik i og forståelse for andre professioners måde at forstå virkeligheden på.

- *Uddannelsernes betydning:* Uddannelserne tillægges en betydning – både i den formelle uddannelsessammenhæng og i praktikforløb. Der foregår en socialisering til professionerne, og i den forbindelse udstyres de kommende professionsmedlemmer

med måder at forstå problemer på ("faglige kort"). Spørgsmålet er, hvordan uddannelserne kan bidrage til gensidige forståelser for disse "faglige kort"?

Casestudiet:

I forhold til interviewet er der følgende tematiske fund:

- *Rolleforvirring:* Tværprofessionelt samarbejde medfører i nogen udstrækning rolleforvirring – særlig til en start. Hvad er det, der er pædagogens opgaver, og hvad er lærens. Det kræver tid, faglig dialog og udveksling og defineringer af hinandens opgaver og funktioner at finde frem til, hvad de forskellige professioners bidrag til opgaveløsningen er og skal være.
- *Samarbejdskulturens betydning:* Etableringen af en samarbejdskultur, hvor der er mulighed for udveksling af refleksioner over opgaver, roller og forventningsafstemning er vigtig. Samarbejdet har en betydning for, om man kommer til at holde på sin egen ret og faglighed, eller i hvilken udstrækning man er villig til at gå på kompromis.
- *Sammenligning med andre:* At være i et miljø med andre professioner betyder, at professionsidentiteten udvikles. Man sammenligner sig med andre fra andre faggrupper og reflekterer over, hvad er det, man som fagperson kan, gør og vil, og hvad det er, andre professioner kan og gør. I denne forbindelse synliggøres ens egen professionelle kunnen, viden og ballast - hvorved professionsidentiteten skærpes og udvikles. I det tværprofessionelle miljø stilles der spørgsmålstejn ved, hvad det er, man kan og gør, og dette betyder, at man får en tydeligere opfattelse af ens egen professionsidentitet og rolle. Man bruger hinanden og hinandens forskellige fagligheder til at definere sin egen faglige identitet.
- *Faglige forskelles betydning:* Tilstedeværelsen af faglige forskelle er både fagligt udviklende, men også af betydning for børnene og opgaveløsningen.
- *Hierarki og positioner:* Der italesættes et hierarki mellem lærere og pædagoger i skolen. Dette ses på konkrete arbejdsbetingelser, men også på et mere implicit plan i form af hvilke opgaver og funktioner, man i det daglige samarbejde får eller tager.

Produkter og afrapportering

Litteraturstudiet:

Litteraturstudiet er afrapporteret i et internt arbejdspapir til brug for satsningens medarbejdere³. Temaer og pointer fremkommet i forbindelse med litteraturstudiet indgår og anvendes desuden som perspektiver i artiklen; "Pædagogen ind i klasseværelset", som er et bidrag til bogen Skole og fritidspædagogik – om nye samarbejdsformer imellem pædagoger og lærere i skolen. Redigeret af Tom Ritchie og Ditte Tofteng.

Bogen udkommer medio 2014 fra Forlaget Billesø og Baltzer og indeholder bidrag fra forskningssatsningens medarbejdere. Bogen er en grundbog til pædagogstuderende på specialiseringsdelen skole og fritidspædagogik på pædagoguddannelsen, der begynder juni 2014.

Casestudiet:

Udvalgte dele af interviewmateriale indgår som casemateriale i førnævnte artikel. Interviewet er i sin fulde længde tilgængelig som lydfil, men kun til internt brug af satsningens medarbejdere.

Fundene fra delprojektet og artiklen danner afsæt for en workshop på konferencen; New horizons for social education – interdisciplinary dimensions of education and research and interprofessional reality of practice, der afholdes af organisationen af FESET (Formation d'Éducateurs Sociaux Européens) 8- 10. maj 2014 i Turku, Finland. FESET er en europæisk organisation, der beskæftiger sig med socialpædagogisk uddannelse.

FODNOTER

- 1) Forskning og udvikling UCC 2013-2015. Politik og strategi.
- 2) Tofteng, Ditte (2013): Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder. Projektbeskrivelse. Forskningsprogrammet Diversitet og social innovation. Professionshøjskolen UCC.
- 3) Lyng Rasmussen, Gitte (2014): Professionsidentitet vs. tværprofessionalitet – et litteraturstudie under forskningsprojektet Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder. Internt arbejdsblad. Professionshøjskolen UCC.